

Arkivsaksnr.:
2021/18318

Dokumentdato:
20.04.2023

Styre:
Universitetsstyret

Styresak:
36/23

Møtedato:
11.05.2023

NOKUT - godkjenning av UiBs systematiske kvalitetsarbeid

Henvisning til bakgrunnsdokumenter

- Styresak 103/21, [NOKUT-evaluering av UiBs systematiske kvalitetsarbeid](#)
- Styresak 58/22, [NOKUT-tilsyn av UiBs systematiske kvalitetsarbeid](#)
- Styresak 103/22, [NOKUT-tilsyn av UiBs systematiske kvalitetsarbeid - løypemelding](#)
- [UiBs systembeskrivelse for kvalitetsarbeid for utdanning](#)
- [Systembeskrivelse for kvalitetssystem for ph.d.-utdanningen](#)

Saken gjelder:

15. november 2021 mottok Universitetet i Bergen varsel fra Norsk organ for kvalitet i utdanningene (NOKUT) om tilsyn med det systematiske kvalitetsarbeidet i utdanningene ved UiB, med oppstart våren 2022. NOKUT gjennomfører systemtilsyn ved alle universiteter og høyskoler hver 7.-8. år.

Tilsynet startet med innhenting av dokumentasjon 6. mai 2022, og ble fulgt opp med tilsynsmøter 14.-16. november. UiB mottok den sakkyndige komiteens innstilling 27. februar 2023. Komiteen konkluderer med at UiB oppfyller alle lov- og forskriftskrav som er knyttet til systematisk kvalitetsarbeid i utdanningene. NOKUTs styre vedtok formelt godkjenning av UiBs systematiske kvalitetsarbeid i møte 20. april.

Formålet med denne saken er å orientere om resultatene fra tilsynet, om de anbefalingene NOKUT gir til UiBs videre kvalitetsarbeid, og om hvordan disse vil bli fulgt opp videre.

Forslag til vedtak:

1. Universitetsstyret tar NOKUTs godkjenning av UiBs systematiske kvalitetsarbeid til orientering.
2. Universitetsstyret ber om at revisjon av systemene blir gjennomført som foreslått i saken.

Tore Tungodden
fung. universitetsdirektør

20.04.2023/Tove Steinsland/ Marie Eide/ Christen Soleim (avd.dir)

Vedlegg:

1. Saksframstilling
2. Tilsynsrapport

Saksframstilling

Styre:
Universitetsstyret

Styresak:
36/23

Møtedato:
11.05.2023

Arkivsaksnr.:
2021/18318

NOKUT- godkjenning av UiBs systematiske kvalitetsarbeid

Bakgrunn

27. februar mottok UiB innstillingen fra den sakkyndige komiteén som har gjennomført tilsyn med UiBs systematiske kvalitetsarbeid. Komiteens vurdering:

Det systematiske kvalitetsarbeidet ved Universitetet i Bergen er tilfredsstillende: Alle krav i universitets- og høyskoleloven §§ 1-6 og 4-3 (5), studiekvalitetsforskriften § 2-1 (2) og studietilsynsforskriften § 4-1 er oppfylt. De sakkyndige har tillit til at institusjonens systematiske kvalitetsarbeid sikrer og videreutvikler utdanningskvaliteten.

Den sakkyndige komiteen skriver at de oppfatter UiBs to kvalitetssystemer, for henholdsvis bachelor og masternivå og for ph.d. nivå, som gjennomtenkte og rutinefestede, og at kvalitetsarbeidet dekker alle vesentlige områder av betydning for kvaliteten av studentenes læringsutbytte. Komiteen skriver også at UiB arbeider aktivt og godt med læringsmiljøet og at vi har et fungerende økosystem bestående av ulike aktører som jobber med forskjellige aspekter av læringsmiljøkvalitet. Videre anser komiteen at kvalitetsarbeidet er godt forankret i styre og ledelse på alle nivåer, og at institusjonen og fakultetene handler effektivt med å fange opp og følge opp sviktende kvalitet. Komiteen vurderer det slik at ansatte og studenter har reell mulighet for medvirkning og medbestemmelse i utviklingen av studietilbudene.

Arbeidet med kvalitet i utdanningene har ved UiB stort fokus på alle nivåer.

Styret i NOKUT vedtok komiteens innstilling i møte 20. april. UiBs systematiske kvalitetsarbeid ble med det formelt godkjent.

Anbefalinger

Formålet med NOKUTs systemtilsyn er todelt. Det skal kontrollere at institusjonenes systematiske kvalitetsarbeid oppfyller krav i lov og forskrifter. Det er i alt 9 bestemmelser som samtlige må være oppfylt for at institusjonen kan få det systematiske kvalitetsarbeidet godkjent.

I tillegg skal tilsynet stimulere institusjonene til å videreutvikle kvalitetsarbeidet; tilsynet skal synliggjøre styrker og avdekke områder der institusjonen trenger å videreutvikle det systematiske kvalitetsarbeidet. Råd om videreutvikling blir gitt også i de tilfellene institusjonen oppfyller alle krav.

Den sakkyndige komiteen løfter fram fire områder ved UiB hvor det foreslås videreutvikling:

1: UiB bør revurdere kompleksiteten i kvalitetssystemet

Komiteen mener at systemet for bachelor- og masternivået inneholder mange og omfattende komponenter, og at det kan slankes uten å miste det kontinuerlige fokuset på kvalitetskontroll

og utvikling. Det gis konkrete forslag til mulige forenklinger, blant annet sjeldnere rapporteringer.

2: UiB bør gjennomføre en systematisk sammenligning av de to kvalitetssystemene

Komiteen har forståelse for at UiB har to kvalitetssystemer, men minner om muligheten til å dele erfaringer på tvers av systemene. Det blir blant annet foreslått at de sykliske evalueringene kan tilpasses slik at de har samme frekvens på hyppighet. I dag evalueres 1. og 2. syklus hvert femte år og ph.d. hvert sjette. Et annet forslag er at det kan det være et knutepunkt av komponenter som er felles for begge systemene.

3: UiB bør styrke innspill fra samfunns- og arbeidslivet i kvalitetssystemet

Det blir anbefalt at arbeidslivets bidrag til den kontinuerlige utviklingen av UiBs utdanninger blir styrket, og at en representant fra arbeids- og samfunnsliv inkluderes i arbeidet med evalueringer av studietilbud på bachelor- og masternivå. Kravet om representant fra arbeidslivet følger av Studiekvalitetsforskriften §2-1 (2), og vil bli fulgt opp med det første.

UiBs nye strategi har tydelige ambisjoner om å styrke kontakten med arbeids- og næringsliv, og tre av punktene under utdanningsdelen i strategien omhandler dette. Det går fram av punktene at kontakten med arbeids- og næringsliv skal styrkes, og at utdanningers viktige bidrag til arbeids- og næringslivet skal tydeliggjøres. Det går videre fram at UiB skal jobbe for tettere kontakt mellom studenter og arbeidsliv. Dette er tema som det vil bli jobbet med framover. Sammens kandidatundersøkelse viser at 91% av masterkandidatene fra UiB får relevant arbeid kort tid etter at de er ferdige med utdanningen. Opplevd tilknytning til arbeidslivet handler derfor mye om informasjon og bevisstgjøring. Utdanningsutvalget har startet diskusjoner om tiltak for å styrke studentenes bevissthet om egen kompetanse og hvilke muligheter de har i arbeidslivet.

4: UiB bør gå gjennom Studiekvalitetsbasen og forenkle rapporteringsprosessen

Komiteen skriver at Studiekvalitetsdatabasen bidrar mer til frustrasjon enn å være en fleksibel kunnskapskilde, og foreslår tiltak for å gjøre det enklere å finne resultater fra evalueringer og oppfølging av disse.

Studiekvalitetsbasens begrensninger er godt kjent, og basens funksjoner er derfor implementert i et pågående prosjekt som skal tilrettelegge for et digitalt støttesystem for kvalitetsarbeid i utdanningene («Skute»). Dette skal etter planen bygges på i den nye saksbehandling- og arkivplattformen som del av prosjektet UH-Sak.

Oppfølging

UiB vurderer at den sakkyndige komiteen har gjort et godt arbeid med å sette seg inn i de to kvalitetssystemene, og mener at komiteen gir et gjenkjennelig bilde av hvordan systemene fungerer. Komiteens anbefalinger til videre utvikling av kvalitetssystemene, vurderes som rimelige og hensiktsmessige.

Det blir lagt opp til en gjennomgang av begge kvalitetssystemene, med utgangspunkt i både NOKUTs innspill og i egne erfaringer.

Kvalitetssystemet for utdanning ble sist revidert i 2018, og kvalitetssystem for ph.d.- utdanning ble formelt vedtatt i 2017. Revisjonen og den formelle opprettelsen den gangen ble gjennomført som en følge av endringer i forskriftskrav om systematisk kvalitetsarbeid,

som ble innført i 2016- og 2017, samt tilbakemeldinger etter forrige gang NOKUT førte tilsyn med det systematiske kvalitetsarbeidet i 2013. Endringene i kvalitetssystemene var forholdsvis omfattende. Det er derfor hensiktsmessig å ta en fot i bakken etter 4 – 5 års drift av de reviderte/nye systemene, og vurdere behov for endringer og tilpasninger.

De nåværende systemene er for 1. og 2. syklus beskrevet i [systembeskrivelsen](#) og for ph.d.-utdanningen, beskrevet i [Systembeskrivelse for kvalitetssystem for ph.d.-utdanningen](#).

Utdanningsutvalget vedtok i møtet 30. mars å sette ned en arbeidsgruppe for å foreslå endringer i kvalitetssystemet for bachelor- og masternivå. I tillegg var Utdanningsutvalgets seminar 26.- og 27. april viet revisjon av kvalitetssystemet og innspillene som kom der, inngår som en del av grunnlaget til arbeidsgruppen. Forskningsutvalget besluttet i møte 22. mars å gjøre en helhetlig vurdering av kvalitetssystemet for ph.d.-utdanning. Evalueringen skal gjennomføres av Forsknings- og innovasjonsavdelingen, og arbeidet skal diskuteres med fakultetenes ph.d.-koordinatører underveis. Det legges opp til at fakultetene blir bedt om innspill i oppstarten av arbeidet til hvordan elementene i kvalitetssystemet fungerer, og hva som eventuelt ikke fungerer.

NOKUTs anbefalinger om å se de to systemene i sammenheng, vil bli ivaretatt ved at representanter fra forskningssiden inngår i arbeidsgruppen som skal utarbeide forslag til revidering av kvalitetssystemet for 1. og 2. syklus.

Fakultetene vil få utkast til rapport fra arbeidsgruppen for bachelor- og masternivå på høring før arbeidsgruppens rapport går videre til behandling i Utdanningsutvalget. Resultatene av gjennomgangen av kvalitetssystem for ph.d.-utdanning vil bli lagt fram for Forskningsutvalget. Universitetsstyret får seg forelagt forslag til revisjoner i de to kvalitetssystemene, og vedtar endringer.

Universitetsdirektørens kommentarer

Rapporten fra sakkyndig komité viser med all tydelighet at UiB arbeider med kvalitet og kvalitetsutvikling i utdanningene på en god og systematisk måte. Rapportens positive omtale av de ulike delene av vårt systematiske kvalitetsarbeid, er et resultat av at fagmiljøene ved institusjonen over lang tid har hatt betydelig oppmerksomhet på kvalitetsarbeid. Denne innsatsen har ført til at UiB har fått en tydelig godkjenning og positiv omtale av det systematiske kvalitetsarbeidet. En slik godkjenning er nødvendig for at UiB fortsatt skal være være selvakkrediterende, og det er viktig for UiBs omdømme.

At NOKUT for øvrig påpeker at systemene ved UiB er for komplekse, er også helt i tråd med hva organisasjonen selv har erfart på alle nivå i den perioden systemene har vært i virksomhet ved UiB. Dette gir oss et godt utgangspunkt for å starte et arbeid med forenkling, der vi bruker mindre kapasitet på å følge opp formelle krav fra systemet, til fordel for å ivareta og videreutvikle forskningsbasert utdanning i bredden av UiBs fagmiljø.

20.04.2023/Tove Steinsland/Marie Eide/Christen Soleim (avd.dir.)

Se mottakertabell

Saksbehandler: Philipp Emanuel Friedrich

Vår ref: 21/10241-40

Vår dato: 20.04.2023

Deres ref:

Deres dato:

Tilsyn med det systematiske kvalitetsarbeidet ved Universitetet i Bergen – oversendelse av styrevedtak

NOKUT ønsker å takke for et godt samarbeid i tilsynsprosessen.

Vedlagt finner dere rapporten fra tilsynet med det systematiske kvalitetsarbeidet ved Universitetet i Bergen. Rapporten ble fremlagt for NOKUTs styre torsdag 20. april 2023.

Styret fattet følgende vedtak:

Det systematiske kvalitetsarbeidet ved Universitetet i Bergen er tilfredsstillende. Alle krav i universitets- og høyskoleloven §§ 1-6 og 4-3 (4), studiekvalitetsforskriften § 2-1 (2) og studietilsynsforskriften § 4-1 er oppfylt.

Tilsynsrapporten, som inneholder innstillingen fra den sakkyndige komiteen, UiBs uttalelse til innstillingen og NOKUTs vedtak, blir publisert på NOKUTs hjemmesider.

For eventuelle spørsmål kan dere ta kontakt med seniorrådgiver Philipp Emanuel Friedrich på e-post philipp.friedrich@nokut.no.

Med hilsen

Nina Waaler
tilsynsdirektør

Hege Brodahl
seksjonssjef

Dokumentet er elektronisk signert.

Vedlegg: Tilsynsrapport_UiB

Mottaker	Kontaktperson	E-post	Adresse	Post
UNIVERSITETET I BERGEN		postmottak@uib.no	Postboks 7800	5020 BERGEN
UNIVERSITETET I BERGEN	Tove Steinsland	Tove.Steinsland@uib.no	Postboks 7800	5020 BERGEN

TILSYNS- RAPPORT

2023

Universitetet i Bergen

Periodisk tilsyn med systematisk kvalitetsarbeid

NOKUT

NOKUT – Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen – er et faglig uavhengig forvaltningsorgan under Kunnskapsdepartementet.

NOKUTs samfunnsoppdrag, oppgaver og faglige uavhengighet er definert i universitets- og høyskoleloven og er nærmere spesifisert i forskrifter. I tillegg utfører NOKUT tilsyns- og forvaltningsoppgaver etter delegasjon fra departementet.

Formålet med NOKUTs virksomhet er å sikre og fremme kvalitet i utdanning ved

- å føre tilsyn med, informere om og bidra til å utvikle kvaliteten i norsk høyere utdanning og høyere yrkesfaglig utdanning
- å godkjenne og informere om utenlandsk utdanning og informere om mulighetene for godkjenning av utenlandsk utdanning og kompetanse i Norge

NOKUTs arbeid skal bidra til at samfunnet kan ha tillit til kvaliteten i norsk høyere utdanning, høyere yrkesfaglig utdanning og godkjent høyere utenlandsk utdanning.

NOKUT bruker sakkyndige i akkrediteringer, tilsyn, evalueringer, godkjenning av utenlandsk utdanning og prosjekter.

Du kan lese mer om arbeidet vårt på nokut.no.

NOKUT er sertifisert som miljøfyrtårn

Institusjon	Universitetet i Bergen
Sakkyndige	Inger Askehave, John McNicol, Martin Solheim, Malin Östling (komitéleder)
Dato for vedtak	20. april 2023
NOKUTs saksnummer	21/10241

Forord

NOKUT fører tilsyn med kvaliteten i høyere utdanning og skal bidra til kvalitetsutvikling ved institusjonene. Dette gjør vi blant annet gjennom å føre tilsyn med institusjonenes systematiske kvalitetsarbeid. Alle norske universiteter og høyskoler er pålagt å ha dokumenterte interne systemer for kvalitetssikring av utdanningen. Det skal ikke gå mer enn åtte år mellom hvert tilsyn med en institusjons systematiske kvalitetsarbeid.

Denne tilsynsrapporten består av innstillingen fra den sakkyndige komiteen (kapittel 1–5) og Universitetets i Bergen uttalelse til den sakkyndige komiteens vurderinger (kapittel 6). Disse dokumentene var grunnlaget for behandlingen i NOKUTs styre 20. april 2023, hvor følgende vedtak ble fattet:

Det systematiske kvalitetsarbeidet ved Universitetet i Bergen er tilfredsstillende. Alle krav i universitets- og høyskoleloven §§ 1-6 og 4-3 (4), studiekvalitetsforskriften § 2-1 (2) og studietilsynsforskriften § 4-1 er oppfylt.

Den sakkyndige komiteen hadde følgende sammensetning:

- Malin Östling, kvalitetsleder ved Göteborg Universitet (komiteleder)
- John McNicol, prodekan for utdanning ved Universitetet i Tromsø – Norges arktiske universitet
- Inger Askehave, professor ved Copenhagen Business School
- Martin Solheim, student ved universitetet i Stavanger

Den sakkyndige komiteen har vurdert det systematiske kvalitetsarbeidet ved Universitetet i Bergen basert på skriftlig dokumentasjon fra institusjonen og besøk ved institusjonen 14.-16. november 2022. Komiteen leverte sin innstilling 22. Februar 2022.

Seniorrådgiver Philipp Emanuel Friedrich og seniorrådgiver Birgitte Ulvevadet har vært NOKUTs saksansvarlige i tilsynet. NOKUT ønsker å takke den sakkyndige komiteen for vel utført arbeid. NOKUT vil også takke alle ansatte og studenter ved Universitetet i Bergen som har bidratt til komiteens arbeid gjennom å dokumentere kvalitetsarbeidet, delta på intervjuer og annet.

Oslo, 20. april 2023

Kristin Vinje

Abstract

Since 2003, Norwegian higher education institutions are subject to an external review of their quality assurance practices and quality work every six to eight years. The review is conducted by the Norwegian Agency for Quality Assurance in Education (NOKUT) in compliance with the European Standards and Guidelines 2015 (ESG) and based on the Act relating to universities and university colleges as well as the Ministerial Quality Assurance Regulations and NOKUT's Academic Supervision Regulations. A possible outcome of non-compliance with existing regulations can lead to limitations in the institution's accreditation rights.

The reviews are carried out by expert committees appointed by NOKUT and are based upon comprehensive documentation submitted by the respective institutions on the strategy, setup and implementation of their internal quality assurance systems and systematic quality work. An examination of the documentation is followed by an on-campus site visit, where institutional key actors, such as leadership, relevant faculty members, administrative staff and students are interviewed.

In 2022, the University of Bergen (UiB) was reviewed by NOKUT for the third time, together with the University of Oslo, NTNU: Norwegian University of Science and Technology, and the Arctic University of Tromsø. In this round of institutional reviews, NOKUT initiated measures to modify its review methodology in close cooperation with the institutions. Among the key changes were less and more tailored documentation on institutional quality assurance and quality work, more focus on selected enhancement themes, and measures to improve the exchange of shared experience between the institutions, before and after the reviews have been conducted. The experiences from these introduced measures will feed into NOKUT's future review methodology.

The expert committee decided that UiB's quality assurance system complies with all the legal requirements as stipulated in the Norwegian regulations on higher education and quality assurance. Furthermore, the committee concluded that UiB presented well-functioning quality assurance practices and decision-making structures, with a robust learning environment for its students. In its final recommendations, the committee encourages UiB to address four aspects in the university's current quality assurance system for future development: 1) reduce unnecessary complexities in the system with regards to reporting procedures, 2) initiate a systematic comparison of UiB's two internal quality assurance procedures (regarding the one for BA and MA studies, and the one for PhD education), 3) improve feedback loops with external actors from working life and society, and 4) update UiB's database on internal quality assurance practices and work.

Innhold

1 Om tilsynet ved Universitetet i Bergen (UiB)	6
2 Om UiB og organiseringen av kvalitetsarbeidet	7
2.1 Om UiB	7
2.2 Organisering av kvalitetsarbeidet	8
3 Vurderinger og konklusjoner for de enkelte kravene	12
3.1 Universitets- og høyskoleloven	12
3.2 Studiekvalitetsforskriften	17
3.3 Studietilsynsforskriften	19
4 Komiteens samlede konklusjon	34
5 Vedlegg til komiteens innstilling til NOKUT	35
6 UiB sin uttalelse til innstillingen	37

1 Om tilsynet ved Universitetet i Bergen (UiB)

UiB ble 6. mai 2022 bedt om å sende inn dokumentasjon på hvordan kvalitetsarbeidet ved institusjonen oppfyller gjeldende krav i lov og forskrifter. I tillegg til dokumentasjon på kvalitetsarbeidet på institusjonsnivå ba NOKUT UiB om å sende inn dokumentasjon på kvalitetsarbeidet ved følgende studietilbud:

- ph.d. i kunstnerisk utviklingsarbeid (normert til tre (3) årsverk)
- master i rettsvitenskap (300 studiepoeng)
- master i global helse (120 studiepoeng)
- bachelor i samfunnsøkonomi (180 studiepoeng)
- bachelor i italiensk (180 studiepoeng)
- bachelor i matematikk (180 studiepoeng)
- barn som pårørende (nettbasert, 15 studiepoeng)

UiB sendte inn dokumentasjon 15. september 2022, og institusjonen ettersendte dokumentasjon 7. desember samme år.

NOKUT gjennomførte institusjonsbesøk 14.–16. november 2022, og den sakkyndige komiteen intervjuet da representanter for institusjonens øverste ledelse, studenter med og uten tillitsverv, ph.d.-studenter med og uten tillitsverv, utdanningsutvalget, den sentrale studiekvalitetskomiteen, forskingsutvalget, den sentrale læringsdesigngruppen, dekanene, de fakultetsvise studiekvalitetskomiteene og læringsdesigngruppene, administratorer fra fakultets- og instituttnivå, programledere for utvalgte bachelor-, master- og ph.d.-program, instituttledere, emneansvarlige og undervisere, eksterne fagfeller, arbeidslivet og universitetsstyret.

Vurderingene i tilsynsrapporten er basert på dokumentasjon som er mottatt fra institusjonen, og intervjuer under institusjonsbesøket. Oversikt over den skriftlige dokumentasjonen er tilgjengelig i elnnsyn – offentlig elektronisk postjournal.

I denne tilsynsrunden innførte NOKUT enkelte metodiske justeringer som hadde til hensikt å gjøre tilsynene mer skreddersydd for institusjonene. En av tilpasningene var å legge større vekt på utviklingsdialoger tilpasset hver enkelt institusjon under institusjonsbesøkene.

De respektive sakkyndigkomiteene valgte ulike tilnærminger for å diskutere utviklingsrelaterte spørsmål med institusjonene. Kapittel 5 er derfor utvidet med en oppsummering av utviklingsdialogene som fant sted mellom komiteene og institusjonene under institusjonsbesøkene.

2 Om UiB og organiseringen av kvalitetsarbeidet

2.1 Om UiB

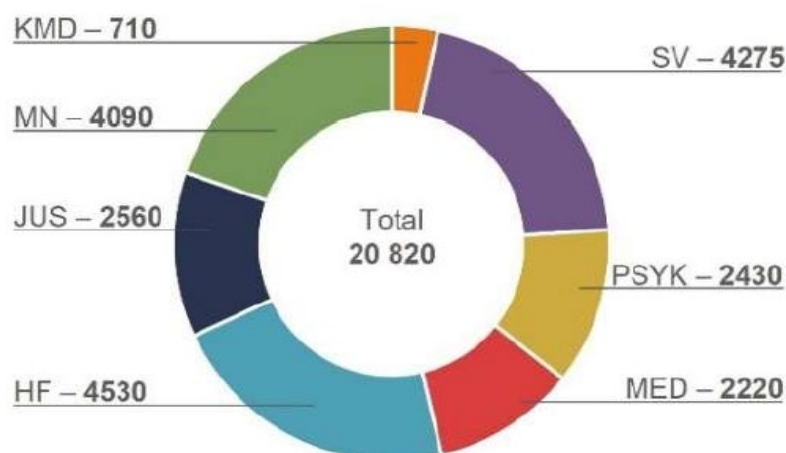
Universitetet i Bergen (UiB) er et forsknings- og breddeuniversitet med internasjonal synlighet og et særlig, nasjonalt ansvar for faglig bredde og kunnskapsberedskap. UiB ble etablert i 1946 og er med det Norges nest eldste universitet, med vitenskapelige røtter som går tilbake til Universitetsmuseets opprettelse for 200 år siden. UiB er lokalisert i Bergen sentrum.

UiB består av følgende syv fakulteter:

- Fakultet for kunst, musikk og design (KMD)
- Det humanistiske fakultet (HF)
- Det juridiske fakultet (JUS)
- Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet (MN)
- Det medisinske fakultet (MED)
- Det psykologiske fakultet (PSYK)
- Det samfunnsvitenskapelige fakultet (SV)

I 2021 besto fakultetene av rundt 100 institutter og sentre som til sammen tilbød over 2 500 emner, 7 ph.d.-program, 100 masterprogram, 65 bachelorprogram, 30 årsstudier og 109 videreutdanningsemner. UiB har to sentre for fremragende utdanning (SFU). Universitetet koordinerer fire sentre for fremragende forskning (SFF) og to sentre for forskningsdrevet innovasjon (SFI).

I 2021 hadde UiB ca. 21 000 studenter og over 4 200 årsverk. Studentene hadde følgende fordeling per fakultet:

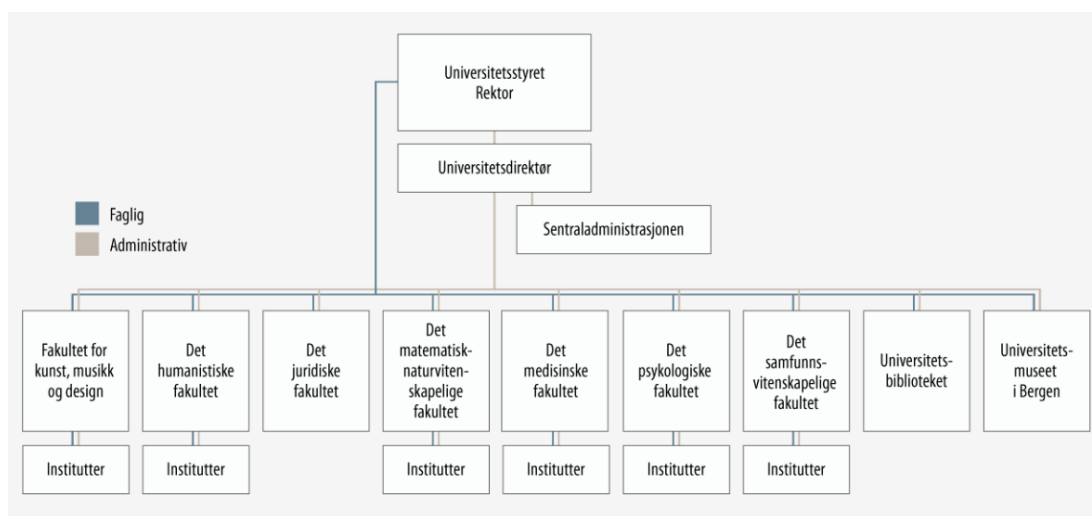
Figur 1. Studentfordeling per fakultet (2021)

UiB har valgt rektor og prorektor. Rektor har det overordnede ansvaret for ledelse av den faglige virksomheten ved universitetet og er universitetsstyrets leder.

Universitetsdirektøren har overordnet ansvar for administrasjonen. Universitetsstyret er institusjonens øverste organ og vedtar strategier for utdanning, forskning og annen faglig virksomhet. Styret har ansvar for universitetets økonomi og infrastruktur og for at institusjonen drives i overensstemmelse med gjeldende regelverk.

Organisasjonskart

I organisasjonskartet nedenfor viser den blå linjen det faglige ansvaret og den grå linjen det administrative ansvaret ved UiB. Det juridiske fakultet har ikke underlagte institutter, i motsetning til de andre fakultetene.

Figur 2. Organisasjonskart over UiB

UiB og NOKUT

Som universitet har UiB rett til å akkreditere alle sine studietilbud selv. Akkreditering av studietilbud på egne fullmakter må tilfredsstille lovfestede krav og kravene til akkrediterte studietilbud i forskriftene fra Kunnskapsdepartementet og NOKUT.

NOKUT har tidligere gjennomført evalueringer av system for kvalitetssikring ved UiB.

Systemet ble godkjent av NOKUT første gang i 2007 og andre gang i 2014.

2.2 Organisering av kvalitetsarbeidet

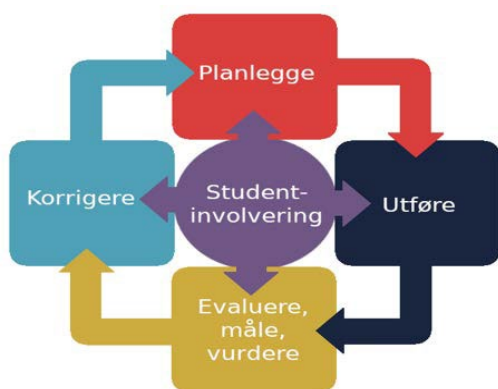
Kvalitetssystem

UiB har to interne systemer for kvalitetssikring av utdanningene. «UiBs kvalitetssystem for utdanning – systembeskrivelse» gjelder for bachelor- og masterprogram, årsstudier og etter- og videreutdanninger (første og andre syklus). Kvalitetssystemet forvaltes av studieavdelingen. Systemet ble revidert i 2018 og godkjent av universitetsstyret i oktober samme år. Det andre kvalitetssystemet, «Kvalitetssystem for ph.d.-utdanning ved UiB» gjelder for ph.d.-utdanningene og forvaltes av forsknings- og innovasjonsavdelingen.

Systembeskrivelsen for ph.d.-utdanningen ble godkjent i november 2017. Kvalitetssikringen av ph.d.-utdanningen (tredje syklus) følger de samme overordnede prinsippene for evaluering og rapportering som kvalitetssystemet for første og andre syklus.

Kvalitetssystemet for utdanninger på bachelor- og masternivå

Systembeskrivelsen er delt inn i syv kapitler og skal ifølge UiB være en veileder i det praktiske og systematiske kvalitetsarbeidet og tjene som grunnlag for universitetets arbeid med vedlikehold, revisjon og videreutvikling av kvalitet i utdanningene. Systembeskrivelsen fremstiller kvalitetsarbeidet som en syklisk prosess i fire faser. Prosessen inneholder krav til kontinuerlig forbedring og læring, der elementene planlegge, utføre, evaluere og korrigere gjentas innenfor alle aktiviteter og på alle nivåer. Svikt i kvalitet skal fanges opp og møtes med systematiske løsninger for oppfølging og dokumentasjon av iverksatte tiltak. Studenter skal involveres i alle fasene av kvalitetsarbeidet.

Figur 3. Kvalitetsarbeidets fire faser i en syklisk prosess

Årlige prosesser i første og andre syklus (eksempler):

Egenvurdering av emnet utarbeides av emneansvarlig og sendes til programstyret.

Egenvurdering utarbeides av programstyrene og sendes til instituttledelsen.

Studiekvalitetsmelding utarbeides av instituttledelsen og sendes til fakultetsledelsen.

Studiekvalitetsmelding utarbeides av fakultetsledelsen.

Studiekvalitetsmelding (institusjonell) behandles av styret.

Fagfellevurdering av alle studieprogram gjennomføres av eksterne fagfeller. En skriftlig rapport leveres til programstyreleder.

Dialogmøte mellom fakultetsledelsen og ledelsen ved instituttene gjennomføres med utgangspunkt i instituttens studiekvalitetsmeldinger.

Dialogmøte mellom universitetsledelsen og fakultetene gjennomføres med utgangspunkt i fakultetenes studiekvalitetsmeldinger.

Studieporteføljen gjennomgås som en del av de årlige studiekvalitetsmeldingene.

Gjennomgangen skal ha et overordnet strategisk blikk og gjøres på institutt-, fakultets- og institusjonsnivå.

Sykliske prosesser på bachelor- og masternivå (eksempler):

- **Emnene** evalueres minimum hvert tredje år.
- **Programmene** evalueres minimum hvert femte år.

Sentrale roller i kvalitetssystemet for første og andre syklus

Emneansvarlig utpekes av instituttleder og har blant annet ansvar for gjennomføringen av emnet, for å skrive en årlig egenvurdering og for å gjennomføre emneevaluering i emnet minimum hvert tredje år.

Programstyreleder utpekes av instituttleder og har blant annet ansvar for å drifte studieprogrammet og sikre kvaliteten i programmet.

Instituttleder har blant annet ansvar for å sikre at instituttets studieportefølje er i samsvar med studiekvalitets- og studietilsynsforskriftens krav, og at krav om pedagogisk kompetanse blir overholdt ved ansettelser. Instituttleder utarbeider også årlige studiekvalitetsmeldinger på instituttnivå.

Dekan har blant annet ansvar for å sikre at fakultetets studieportefølje er i samsvar med studiekvalitets- og studietilsynsforskriftens krav, for å gjennomføre dialogmøter med instituttene og for å utarbeide en årlig studiekvalitetsmelding med utgangspunkt i instituttenes studiekvalitetsmeldinger.

Rektor har ansvar for kvalitetssystemet og for UiBs samlede programportefølje. Rektor skal også blant annet gjennomføre dialogmøter med fakultetsledelsene med utgangspunkt i fakultetenes studiekvalitetsmeldinger, sørge for at det årlig utarbeides en samlet studiekvalitetsmelding for universitetet, sikre studentinvolvering i prosesser og beslutninger med følger for studieprogram og læringsmiljø, opprette og nedlegge studieprogram etter søknad fra fakultetene.

Læringsdesigngruppene, hvorav én er sentral og syv fakultetsvise, har ansvar for å veilede fagmiljøene ved utforming av nye studietilbud og kvalitetsutvikling av eksisterende studietilbud.

Den sentrale studiekvalitetskomiteen har ansvar for å vurdere søknader om oppretting av nye studietilbud, i henhold til kravene i studiekvalitetsforskriften og studietilsynsforskriften.

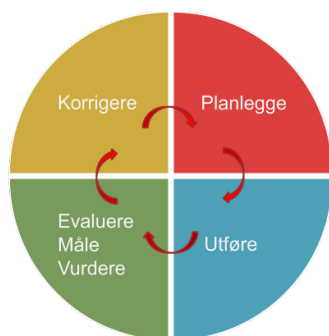
De fakultetsvise studiekvalitetskomiteene har et særskilt ansvar for å vurdere evaluerte studietilbud i henhold til kravene i studiekvalitetsforskriften og studietilsynsforskriften.

Utdanningsutvalget skal være et rådgivende organ for universitetsstyret i utdanningsstrategiske spørsmål og ta initiativ til å koordinere det strategiske utviklingsarbeidet ved UiB.

Læringsmiljøutvalget skal bidra til at læringsmiljøet for studentene blir tilrettelagt på best mulig måte. LMU rapporterer årlig om sitt arbeid til universitetsstyret.

Kvalitetssystemet for ph.d.-utdanningene

Kvalitetssikringen av ph.d.-utdanningene følger de samme overordnede prinsippene for evaluering og rapportering som kvalitetssystemet for første og andre syklus.

Figur 4. Syklisk prosess over kvalitetsarbeidet i ph.d.-utdanningene

Årlige prosesser i tredje syklus (eksempler):

Ph.d.-utdanningsmelding utarbeides på fakultetsnivå.

Ph.d.-utdanningsmelding utarbeides av forsknings- og innovasjonsavdelingen.

Periodiske prosesser i tredje syklus (eksempler):

Dialogmøter mellom universitetsledelsen og ledelsen på fakultetet med ansvar for ph.d.-utdanningen gjennomføres hvert andre år.

Emner evalueres hvert tredje år, eller hver tredje gang det aktuelle emnet gjennomføres.

Programmene evalueres hvert sjette år.

Sentrale roller i kvalitetssystemet for tredje syklus

Universitetsstyret har det overordnede ansvaret for ph.d.-utdanningen ved UiB og mottar den årlige ph.d.-utdanningsmeldingen.

Innovasjonsutvalget er et rådgivende organ for universitetsledelsen og har som formål å bidra til samordning og synliggjøre bredden av innovasjonsarbeidet.

Forskningsutvalget er et rådgivende organ for universitetsstyret i forskningspolitiske og forskningsstrategiske spørsmål.

Styret for de fakultetsvise ph.d.-programmene skal gjennomgå emner, emneporteføljen og rammene for opplæringsdelen, og vurdere om det er behov for endringer.

Grunnenhetene har ansvar for gjennomføring og eventuelle tiltak på individnivå, som fremdriftsrapportering, midtveisevaluering og oppfølgings- eller medarbeidersamtale.

Forsknings- og innovasjonsavdelingen har det koordinerende ansvaret for kvalitetsarbeidet ved ph.d.-utdanningene ved UiB.

3 Vurderinger og konklusjoner for de enkelte kravene

3.1 Universitets- og høyskoleloven

Kvalitetssikring

§ 1-6 Universiteter og høyskoler skal ha et tilfredsstillende internt system for kvalitetssikring som skal sikre og videreutvikle kvaliteten i utdanningen. Studentevalueringer skal inngå i systemet for kvalitetssikring.

Vurdering

Kvalitetssystem

UiB har to interne systemer for kvalitetssikring av utdanningene. «UiBs kvalitetssystem for utdanningene – systembeskrivelse» omfatter utdanninger på bachelor- og masternivå. Det andre kvalitetssystemet, «Kvalitetssystem for ph.d.-utdanningen ved UiB» omfatter ph.d.-utdanningene. Se kapittel 2.2 for nærmere beskrivelser av kvalitetssystemene. Det er komiteens vurdering at begge systemene har en oversiktlig struktur og inneholder tydelige beskrivelser av systemenes rutiner og prosesser. Begge systemene legger til rette for at universitetet kan sikre og videreutvikle kvaliteten i utdanningene.

Systemene angir at kvalitetsarbeidet skal følge prosesser i fire faser, 1) planlegge, 2) utføre, 3) evaluere og 4) korrigere. UiB skriver at systembeskrivelsene skal være veiledninger i det praktiske og systematiske kvalitetsarbeidet på alle nivåer. Svikt i kvaliteten skal fanges opp og møtes med systematiske løsninger for oppfølging og dokumentasjon av iverksatte tiltak. Siden studietilbudene varierer i størrelse og utforming, legger universitetet til grunn at fakultetene, innenfor rammene av kvalitetssystemene, har rom for å gjøre faglige tilpasninger i det systematiske kvalitetsarbeidet.

I kvalitetssystemene kommer det frem hvordan UiB innhenter informasjon om kvaliteten i utdanningen fra flere aktører og fra alle nivåer i organisasjonen. Systemet legger opp til at det skal rapporteres på emne-, program-, institutt- og fakultetsnivå. Denne informasjonen aggregeres oppover i organisasjonen og munner ut i en samlet studiekvalitetsmelding på institusjonsnivå som legges frem for styret. Hvert fakultet legger også frem en ph.d.-utdanningsmelding som inneholder informasjon om ph.d.-utdanningene. De fakultetsvise meldingene munner ut i en ph.d.-utdanningsmelding på institusjonsnivå som også legges frem for styret.

Det er komiteens vurdering at systemene er gjennomtenkte og rutinefestet, og at de bidrar til å både sikre og videreutvikle kvaliteten i alle typer studietilbud. Dokumentasjonen UiB har sendt inn, vitner også om at vitenskapelig ansatte får god administrativ støtte. Komiteen oppfatter samtidig at ikke minst systemet for utdanninger på bachelor- og masternivå er meget omfattende og legger opp til mange aktiviteter og prosesser og mye rapportering. Det er også ulikt omfang på de to kvalitetssystemenes retningslinjer. Etter

samtaler med institusjonens og fakultetenes ledelse forstår komiteen det slik at UiB skal ta en ny gjennomgang av systemene etter at NOKUTs tilsynsrapport er ferdig.

Studentevalueringer

Systembeskrivelsene inneholder studentevalueringer på alle nivåer. På bachelor- og masternivå gjennomføres en emneevaluering hvert tredje år og en årlig egenvurdering utformet av emneansvarlig. Evalueringene er blant annet basert på tilbakemeldinger fra studenter underveis i semesteret og/eller på slutten av undervisningsperioden. På studieprogramnivå skal det på bachelor- og masterutdanninger gjennomføres en programevaluering hvert femte år, og også her skal det foreligge en årlig egenvurdering fra programstyreleder, basert på samme typer tilbakemeldinger som egenvurderingene til emneansvarlig.

På ph.d.-nivå gjennomføres det emneevalueringer hvert tredje år og årlige egenvurderinger av emneansvarlig. Programevalueringer blir gjennomført hvert sjette år. I tillegg gjennomfører hver ph.d.-kandidat fremdriftsrapportering og midtveiseevaluering, mens en evaluering av rammene for opplæringsdelen finner sted hvert tredje år.

UiB deltar i de nasjonale undersøkelsene Studiebarometeret og Studentenes helse- og trivselsundersøkelse (SHoT). Institusjonen gjennomfører også en egen kandidatundersøkelse i samarbeid med Norges Handelshøyskole og Høgskulen på Vestlandet.

Komiteen vurderer at studentevalueringer inngår i begge kvalitetssystemene og gir et bredt kunnskapsgrunnlag i kvalitetsarbeidet.

Konklusjon

Kravene i universitets- og høyskoleloven § 1-6 er oppfylt.

Læringsmiljø

§ 4-3 (5) Institusjonens arbeid med læringsmiljøet skal dokumenteres og inngå som en del av institusjonens interne system for kvalitetssikring etter § 1-6.

Vurdering

I UiBs overordnede strategi for 2019–2022 er «et attraktivt læringsmiljø» presentert som ett av flere virkemidler for at universitetet skal nå sine ambisjoner. Mer konkret står det at universitetet skal tilby studentene læringsmiljøer «basert på høy forsknings- og undervisningskompetanse, og med metoder, infrastruktur og verktøy som støtter opp om framtidrettede læringsformer». Universitetets arbeid med læringsmiljø er også nevnt i begge universitetets kvalitetssystemer. Arbeidet med læringsmiljø følges opp i den årlige studiekvalitetsmeldingen på institusjonsnivå, men også i fakultetenes og instituttens studiekvalitetsmeldinger. Viktige aktører i arbeidet med læringsmiljø er læringsmiljøutvalget (LMU), utdanningsutvalget, forskningsutvalget, UiBs læringslab, studiekvalitetskomiteene og læringsdesigngruppene. Ved UiB forstås læringsmiljø som fysisk, psykososialt, organisatorisk, pedagogisk og digitalt læringsmiljø, og alle disse delene av læringsmiljø er knyttet til viktige mål i universitetets kvalitetsarbeid. UiB arbeider målrettet med læringsmiljø på flere områder og nivåer, blant annet gjennom strategisk arealutvikling, satsing på digitalisering og oppfølging av de ulike handlingsplanene knyttet til utdanningsaktiviteter.

Gjennom sitt mandat gitt av universitetsstyret skal LMU se til at bestemmelsene om læringsmiljø i universitets- og høyskoleloven § 4-3 gjennomføres og etterleves. Fra den skriftlige dokumentasjonen og samtaler under institusjonsbesøk har komiteen inntrykk av at LMU ivaretar sin rolle i forhold som angår det fysiske, psykososiale, organisatoriske, pedagogiske og digitale læringsmiljøet. LMU betegner seg selv som et tilsyns- og strategiutvalg innen arbeidet med universitetets læringsmiljø. I 2020/2021 har utvalget hatt syv møter og behandlet til sammen 48 saker om læringsmiljø (blant annet tiltak under koronapandemien, studiestart og fadderuken, revisjon av Si fra-systemet, handlingsplan for inkluderende læringsmiljø og universell utforming). Studentsamskipnaden «Sammen» og studentombudet har faste observatørplasser i utvalget. En viktig del av utvalgets mandat er jevnlig møter med og befaringer på alle fakultetene, og utvalget er på befaring ved hvert fakultet ca. tre ganger i løpet av en funksjonsperiode på fire år. Fakultetene oppdaterer LMU regelmessig om deres situasjon og om de ulike læringsmiljøtiltakene som har blitt gjennomført lokalt. I forbindelse med koronapandemien fantes det spesielle utfordringer for læringsmiljøet generelt, som omstillingen til digital undervisning og gjennomføring av studiestart og fadderuker. En annen utfordring har vært den konkrete gjennomføringen av LMUs oppgaver. Møtene med fakultetene måtte avholdes digitalt, og det var ikke mulig med fysiske befaringer.

I dokumentasjonen ser komiteen at fakultetene følger opp overordnede læringsmiljøtiltak fra den institusjonelle studiekvalitetsmeldingen med egne prosesser og variasjoner. Fakultetene fokuserer for eksempel i ulik grad på varierte og studentaktive undervisnings-

og læringsformer, etablering og videreutvikling av fleksible læringsarealer, den digitale infrastrukturen og læringsmuligheter utenfor undervisningen. Et konkret, positivt eksempel i den forbindelse har vært innføringen av døgnåpne biblioteker og generelt bestrebelser om et mer universelt utformet og inkluderende læringsmiljø for studentene ved UiB.

Komiteen har merket seg at UiB har flere ordninger som fremmer det psykososiale læringsmiljøet. Universitetet og fakultetene legger stor vekt på organiseringen av velkomstucker for nye studenter og på hvordan tiltakene kan videreutvikles. Her vil komiteen spesielt trekke frem fakultetsvise mentorordninger, fadderaktiviteter og opplæring av faddere samt støtte for studentorganisasjoner som bidrar til organiseringen av velkomstukene.

UiB har en Si fra-ordning der studentene kan melde fra om kritikkverdige forhold og sviktende kvalitet ved institusjonen. Denne ordningen ble revidert i 2021, etter innspill om forbedringspunkter. UiB dokumenterer videre gjennom en enkeltsak hvordan ordningen har fungert i praksis og ført frem til endringer. (Se komiteens vurderinger under § 4-1(5) for mer informasjon om saken.) Institusjonen skriver også at det vil bli gjennomført en årlig rapportering til LMU om Si fra-ordningen fra og med høsten 2022. Ut fra dokumentasjonen og samtalene under institusjonsbesøket har komiteen inntrykk av at ordningen virker etter sin hensikt.

Andre viktige kilder som omhandler studentenes psykososiale forhold og inngår i institusjonens arbeid med læringsmiljøkvalitet, er resultater fra SHoT-undersøkelsen og Studiebarometeret.

UiB har også en årlig læringsmiljøpris som tildeles miljøer eller enkeltpersoner, og som fungerer som et insentiv for å skape gode læringsmiljøer. Kandidatene blir nominert av studentene, som også deltar i tildelingskomiteen.

Komiteen merker seg at todelingen mellom bachelor- og masternivå på den ene siden og ph.d.-nivå på den andre også kommer til syne i UiBs arbeid med læringsmiljø. Innspill om læringsmiljø i ph.d.-utdanningene fanges opp gjennom egen representasjon i arbeidsmiljøutvalget samt i ph.d.-programstyrene, fakultetsstyrene, det sentrale forskningsutvalget, universitetsstyret og medarbeidersamtaler/oppfølgingssamtaler. Andre kanaler for tilbakemelding om læringsmiljø i ph.d.-utdanningen har i økende grad også vært de ulike stipendiatforeningene ved fakultetene.

Det er komiteens inntrykk at LMU og andre aktører ved UiB arbeider effektivt sammen for kontinuerlig å videreutvikle læringsmiljøet. Det finnes bred involvering av studenter i ulike faser (planlegging, gjennomføring og evaluering) samt reell medvirkning av studentene og studentdemokratiet. Studentene har stor påvirkning på utfallet av saker og sakslisten i LMU.

UiB har et fungerende økosystem bestående av ulike aktører som jobber med forskjellige aspekter av læringsmiljøkvalitet, der LMU spiller en viktig rolle. Komiteen merker seg at LMU er organisert med flere administrative ledere som sitter i utvalget. Dette fører åpenbart til mer effektiv og raskere implementering av tiltak som gjelder (fysiske)

læringsmiljøforhold, noe som komiteen anser som positiv. Det er komiteens vurdering at UiB arbeider aktivt og godt med læringsmiljø, at arbeidet er tilstrekkelig dokumentert, og at det inngår som en del av universitetets system for kvalitetssikring og -utvikling.

Konklusjon

Kravene i universitets- og høyskoleloven § 4-3 (5) er oppfylt.

3.2 Studiekvalitetsforskriften

Periodiske evalueringer

§ 2-1 (2) Institusjonene skal gjennomføre periodiske evalueringer av studietilbudene sine. Representanter fra arbeids- eller samfunnsliv, studenter og eksterne sakkyndige som er relevante for studietilbudet, skal bidra i evalueringene. Evalueringresultatene skal være offentlige.

Vurdering

Periodisk evaluering av studietilbud er beskrevet i universitetets kvalitetssystem for utdanning på bachelor- og masternivå og til dels i kvalitetssystemet for ph.d.-utdanningene. Systemene beskriver hvem som har ansvar for evalueringene, hvor ofte evalueringene skal foregå, hvilket formål evalueringene skal ha, hvilke data som skal legges til grunn, og hvordan evalueringene skal dokumenteres. Alle emner evalueres hvert tredje år. Bachelor- og masterprogrammene, årsstudiene og etter- og videreutdanningene evalueres minst hvert femte år, og ph.d.-programmene minst hvert sjetten år. I 2021 ble det utarbeidet egne retningslinjer for evalueringer av ph.d.-utdanningene.

Ved UiB har de periodiske evalueringene som formål å kontrollere om studietilbudene tilfredsstillende gjeldende krav for akkreditering, og om de har tilfredsstillende resultater. UiB har utarbeidet en mal for programevaluering som dekker alle krav i studietilsynsforskriften og studiekvalitetsforskriften. For aktuelle studietilbud dekker malen også krav i nasjonale retningslinjer for helse- og sosialfagutdanningene (RETHOS), og krav i nasjonale rammeplaner for utdanninger. Malen inneholder også tilleggskriterier fastsatt av UiB. Fakultetene har ansvar for at det utarbeides planer for evalueringene, og for å orientere om gjennomførte og planlagte programevalueringer i sine studiekvalitetsmeldinger og ph.d.-utdanningsmeldinger.

På bachelor- og masterutdanningene, årsstudiene og etter- og videreutdanningene oppnevner fakultetene én eller flere eksterne fagfeller for fire år av gangen ved alle studietilbud, etter anbefalinger fra fagmiljøene. Fagfellevurderingene er sentrale i arbeidet med den periodiske programevalueringen og ved revidering av akkrediterte studietilbud. Fagfellene kan også bidra i evalueringen av emner hvert tredje år. Fagfellene rapporterer årlig til programstyret, og fagfeller rapporten lagres i Studiekvalitetsdatabasen sammen med informasjon om tiltak for oppfølging. Minst én gang i løpet av funksjonstiden skal fagfellene møte tilsatte og studenter for samtale om kvalitetsutviklingen på studietilbudet. UiB dokumenterer hvordan de eksterne fagfellene arbeider ved flere av universitetets studietilbud, og komiteen vurderer at dette er nyttige, eksterne innspill for studieprogramstyrene. Komiteen mener at rapportene fra eksterne fagfeller på både bachelorprogram i sosialantropologi og bachelorprogram i samfunnsøkonomi er gode og informative.

For ph.d.-utdanningene består de periodiske evalueringene av emneevaluering etter hver tredje gang emne gjennomføres, og programevaluering hvert sjetten år. Evalueringene skal

utføres av en ekstern komite (normalt med minst to eksterne fagfeller, én ph.d.-kandidat og én representant fra arbeids- eller samfunnsliv) som skal vurdere helheten i ph.d.-programmet. Ettersom de fakultetsvise ph.d.-programmene ble opprettet i 2018 og 2019, skal alle programstyrene gjennomføre en evaluering innen 2024–2025. Komiteen har sett at evalueringsrapporten til Det medisinske fakultet fra 2021 inneholder konkrete forslag til forbedringstiltak, og at tiltakene følges opp av fakultetet, der flere prosjekt allerede er satt i gang.

Evalueringresultatene blir lagt inn i Studiekvalitetsdatabasen, som er åpent tilgjengelig for alle.

De periodiske evalueringene henger nøye sammen med studietilsynsforskriften § 4-1 (3), som sier at institusjonene skal ha ordninger for systematisk å sikre at alle studietilbud tilfredsstiller gjeldende forskriftskrav. De fakultetsvise studiekvalitetskomiteene skal vurdere om forskriftskravene for evaluering av akkrediterte studietilbud er fulgt i de evaluerte studietilbudene, og gi videre anbefaling om revidering til fakultetsstyret, som vedtar revideringen.

Komiteen ser at de forskriftsfestede aktørene § 2-1 (2) har vært involvert i noen, men ikke alle de periodiske evalueringene som har vært gjennomført ved UiB de siste årene. De sakkyndige har vært i tvil, men har kommet til den konklusjonen at UiB samlet sett oppfyller minstekravene i bestemmelsen. Komiteen mener at universitetet bør systematisere deltakelsen til representanter fra arbeids- eller samfunnsliv i de periodiske evalueringene.

Konklusjon

Kravene i studiekvalitetsforskriften § 2-1 (2) er oppfylt.

3.3 Studietilsynsforordningen

Strategi og kvalitetsområder

§ 4-1 (1) Institusjonens kvalitetsarbeid skal være forankret i en strategi og dekke alle vesentlige områder av betydning for kvaliteten på studentenes læringsutbytte.

Vurdering

UiBs kvalitetsarbeid er forankret i universitetets overordnede strategi «Kunnskap som former samfunnet – Hav, Liv, Samfunn» for 2019–2022. I strategien står det at universitetet gjennom et bredt spekter av studietilbud skal utdanne kandidater til et samfunn basert på kunnskap, kompetanse og demokratiske verdier. UiB skal tilby sine studenter fremragende forskningsbasert utdanning på alle utdanningsnivåene. Kunnskap, kritisk refleksjon og personlig utvikling skal utgjøre grunnstammen i universitetets utdanningstilbud. UiB skal anerkjenne verdien av høy kompetanse innen undervisning og legge til rette for studentaktive lærings situasjoner som fremmer forskningsinnsikt, samhandling og læringsutbytte. Videre skal UiB være ledende på nye og innovative digitale lærings- og formidlingsformer. Strategien beskriver både hvordan målene skal oppnås, og hvilke aktiviteter og virkemidler som skal til for at UiB oppnår sine ambisjoner.

I UiBs redegjørelse skriver universitetet at «Handlingsplan for kvalitet i utdanning 2017–2022» er forankringspunktet for utdanninger på bachelor- og masternivå. Planen baserer seg på følgende hovedprinsipper:

- **Studenten i sentrum.** Kvaliteten i utdanningene reflekteres i studentens læring, utvikling og faglige utbytte.
- **Kultur for kvalitet.** Alle ansatte og studenter ved UiB har en rolle å spille, og utdanningskvalitet er et kollektivt ansvar.
- **Et åpent universitet.** UiB skal være åpent mot samfunn og arbeidsliv, nasjonalt og internasjonalt.

Handlingsplanen er inndelt i fire innsatsområder:

- UiBs program skal ha høy kvalitet, være relevante og forskningsbaserte.
- studenter og ansatte som aktive og likeverdige deltakere i læringsfellesskap
- utdanningsledelse
- gode system og infrastruktur

Innsatsområdene spesifiserer delmål, aktiviteter og hvem som er ansvarlige for oppfølging. Det er komiteens vurdering at de fakultetsvise studiekvalitetsmeldingene som ligger i den skriftlige dokumentasjonen, rapporterer på samtlige satsningsområder i handlingsplanen for kvalitet i utdanning og på relevante områder i handlingsplanen for livslang læring og i strategien.

I studiekvalitetsmeldingene merker komiteen seg at det blant annet rapporteres om fakultetenes grad av forskningsbasert utdanning. Fakultetene viser til på hvilken måte og i

hvilket omfang studentene eksponeres for forskning og involveres i forskningsarbeidet som foregår i fagmiljøene. Et annet viktig område er digital kompetanse blant ansatte. Komiteen anerkjenner at dette er viktige områder i både strategien og handlingsplanene.

I prosjektet Bedre læring, bedre jurister på Det juridiske fakultet tar fakultetet sikte på å skape en kultur for studentaktiv læring og på den måten fremme evnen til kritisk og selvstendig juridisk refleksjon hos studentene. Målet er at studentene skal oppleve en gjennomtenkt og helhetlig læringsdesign i hvert enkelt emne, med studentaktive læringsaktiviteter som studentene opplever som nyttige for å tilegne seg den kunnskapen, de ferdighetene og den kompetansen de trenger for å bli gode jurister. Slik komiteen vurderer det, er prosjektet et arbeid som tydelig reflekterer innsatsområdet «studenter og ansatte som aktive og likeverdige deltakere i læringsfellesskap» i universitetets handlingsplan for kvalitet i utdanningen.

Kvalitetsarbeidet på ph.d.-nivå er forankret i «Handlingsplan for ph.d.-utdanning 2020–2024». Handlingsplanen er inndelt i innsatsområdene faglig kvalitet, samarbeid, gjennomføring, veiledning og karriereutvikling. UiB vil tilrettelegge for at ph.d.-kandidatene får best mulige forutsetninger for å lykkes med å gjennomføre sine ph.d.-prosjekter, og for å bidra aktivt i aktuelle forskernetter. Det er komiteens vurdering at kvalitetsarbeidet for ph.d.-utdanningene, eksemplifisert ved programmet ved Fakultet for kunst, musikk og design, er forankret i både fakultetets handlingsplan og UiBs sentrale handlingsplan for ph.d.-utdanningene. Fakultetet er godt i gang med medarbeidersamtaler, midtveisevalueringer, fremdriftssamtaler, evaluering av rammene for opplæringsdelen og annet.

Strategien operasjonaliseres også i «Handlingsplan for livslang læring» for (2021–2025), der UiB har som mål å tilby livslang læring for å møte samfunnets behov. Universitetets arbeid med livslang læring skal blant annet være forskningsbasert, tilpasset samfunnets kompetansebehov og utgjøre en integrert del av alle fakultetenes undervisningsaktiviteter. Innsatsområdene er beskrevet i handlingsplanen med delmål, hovedaktiviteter, definisjon av hvem som er ansvarlig enhet, og tidspunkt for når aktiviteten skal foregå. Fakultetene kan styrke bruken av handlingsplanen ved å innarbeide supplerende mål og tiltak i egne planer og utarbeide egne fakultetsvise strategier.

Komiteen mener at kvalitetsarbeidet ved UiB er forankret i universitetets strategi, og at kvalitetsarbeidet dekker alle vesentlige områder av betydning for kvaliteten på studentenes læringsutbytte.

Konklusjon

Kravene i studietilsynsforskriften § 4-1 (1) er oppfylt.

Forankring og kvalitetskultur

§ 4-1 (2) Kvalitetsarbeidet skal være forankret i institusjonens styre og ledelse på alle nivåer. Institusjonen skal gjennom kvalitetsarbeidet bidra til å fremme en kvalitetskultur blant ansatte og studenter.

Vurdering

Forankring

Universitetsstyret har det overordnede ansvaret for utdanningskvaliteten og for kvalitetsarbeidet ved UiB. Det formelle ansvaret for kvalitetsarbeidet følger den faglige linjen fra emneansvarlig, programstyreleder, instituttleder, dekan og rektor til styret. Systembeskrivelsene viser til rapporteringslinjer og ansvarsfordeling mellom ulike aktører, som emneansvarlige, programstyrer og instituttråd. De ulike aktørene har også ansvar for å involvere studenter og ph.d.-kandidater i prosesser og beslutninger. Se kapittel 2.2 for en nærmere beskrivelse av roller og ansvar.

Styret oppretter og legger ned studietilbud på bachelor- og masternivå etter søknad fra fakultetene. Utdanningsutvalget fungerer som et rådgivende organ til styret i utdanningsrelaterte saker og behandler blant annet status for oppfølging av handlingsplanene, studieportefølje og studiekvalitetsmeldingene. Det blir gjennomført årlige dialogmøter mellom ledelsen for universitetet og fakultetene, og mellom ledelsen ved fakultetene og instituttene. På samme måte bygger informasjonskilder om kvalitetsarbeidet på hverandre. Studiekvalitetsmeldingene på institusjonsnivå er basert på studiekvalitetsmeldingene fra fakultetene, som igjen baserer seg på hovedtrekkene i studiekvalitetsmeldingene fra instituttene. Instituttene og fakultetene har ansvar for gjennomføring av eventuelle tiltak på lokalt nivå. Læringsdesigngruppene og studiekvalitetskomiteene inngår i kvalitetssystemet og har særskilt ansvar for å støtte fagmiljøene i planlegging av nye og revidering av eksisterende studietilbud. Komiteen mener at de ulike elementene i kvalitetssystemet til første og andre syklus bidrar til god systematikk og transparens, og dermed sikrer god forankring av (formelt) kvalitetsarbeid. Se også komiteens vurderinger av UiBs kildebruk under § 4-1 (4).

Universitetsstyret har det overordnede ansvaret for ph.d.-utdanningen ved UiB, og ansvaret for oppretting og nedlegging av ph.d.-program etter råd fra forskningsutvalget. Forsknings- og innovasjonsavdelingen (FIA) oppsummerer de ulike fakultetsvise ph.d.-aktivitetene i en sentral ph.d.-utdanningsmelding. Meldingen sendes til behandling i forskningsutvalget før den går videre til styret. På bakgrunn av den årlige ph.d.-utdanningsmeldingen, vurderer styret om det skal innføres tiltak overfor enkelte fakultet eller for systemet i sin helhet. FIA har et koordinerende ansvar for kvalitetsarbeidet i ph.d.-utdanningene. Ledelsen gjennomfører dialogmøter om ph.d.-utdanningene med hvert enkelt fakultet. Fakultetsstyrene har særskilt ansvar for ph.d.-utdanninger og godkjenner emner, emneporteføljer og rammer for opplæringsdelene. Her er de fakultetsvise ph.d.-utdanningsmeldingene viktige informasjonskilder for å evaluere og vurdere tiltak. Instituttene og fakultetene har ansvar for oppfølging av ph.d.-kandidater og ivaretar

gjennomføring av blant annet fremdriftsrapporteringer, midtveisevalueringer og oppfølgings- eller medarbeidersamtaler. Komiteen mener at de ulike elementene i kvalitetssystemet til ph.d.-utdanningene bidrar til god systematikk og transparens, og at systemet sikrer god forankring av (formelt) kvalitetsarbeid. Se også komiteens vurderinger av UiBs kildebruk under § 4-1 (4).

Samlet sett konkluderer komiteen med at kvalitetsarbeidet er godt forankret i styre og ledelse på alle nivåer. Roller og ansvar er tydelig beskrevet i begge kvalitetssystemene, og rutiner og felles maler bidrar til at kvalitetsarbeidet blir systematisk, dokumentert og godt forankret.

Kvalitetskultur

UiB har utarbeidet felles normer og prinsipper for forskning og utdanning, som blant annet er beskrevet i strategidokumentene og handlingsplanene. I «Handlingsplan for mangfold og inkludering ved UiB 2017–2022» vektlegger UiB betydningen av inkludering, åpenhet og medbestemmelse. Universitetet har ambisjoner om at utdanningene skal holde høy internasjonal kvalitet, og fremhever derfor erfaringsdeling i alle ledd og studentaktive læringssituasjoner for å skape sterke kvalitetskulturer.

Komiteen vil trekke frem noen eksempler som illustrerer UiBs arbeid for å fremme kvalitetskultur ved institusjonen. Læringsdesigngruppene og studiekvalitetskomiteene har veilednings- og kontrollansvar for utvikling og videreutvikling av nye og eksisterende studietilbud. Disse virker som gode støtteenheter for fagmiljøene, og de bidrar til bedre erfaringsdeling på tvers av fagmiljøene og organisasjonen. Samtidig kan det virke som at ordningen med læringsdesigngrupper ikke er fullt ut implementert, men har utviklingspotensial.

Videre finnes det ulike tiltak og ordninger for pedagogisk utvikling ved UiB. Universitetet har blant annet oppdatert programmet for universitetspedagogikk og innført en meritteringsordning av fremragende undervisere. Ved enkelte av fakultetene er det i tillegg etablert ordning med pedagogisk akademi, som samler meriterte undervisere. Av andre tiltak vil komiteen trekke frem læringslaben, som er en ressurs for fagmiljøene i utviklingen av studietilbud, den tverrinstitusjonelle erfaringsdelingen av universitetspedagogiske tema gjennom sentrene for fremragende utdanning, ulike utdanningspriser og incentivordninger for å heve studiekvaliteten, og utdanningsutvalgets studiekvalitetsseminarer. Disse tiltakene har bidratt til å rette søkelyset på pedagogiske aspekter og studentaktive læringsprosesser i UiBs utdanninger, og i tillegg stimulert til mer tverrfaglig læring på tvers av fagområder.

UiB har også utarbeidet normer og prinsipper for veiledning av ph.d.-kandidater, og flere fakultet har innført egne e-kurs som et obligatorisk kriterium for å bli oppnevnt som ph.d.-veileder for å sikre at veilederne har grunnleggende kjennskap til disse. I dokumentasjonen viser UiB også til planlagte tiltak for kvalitetsarbeidet på ph.d.-utdanningene, som innføring av alumni- og frafallsundersøkelser.

Det er komiteens oppfatning at UiB fremmer felles verdier for kvalitet, og at både ansatte og studenter har mulighet til reell medvirkning og medbestemmelse i utviklingen av studietilbudene. Komiteen merker seg videre at kvalitetskulturen ved UiB er tydelig knyttet til spørsmål om studiekvalitet, pedagogisk utvikling, kompetanseheving og erfaringsdeling mellom ulike utvalg og andre aktører, både innenfor og utenfor institusjonen.

Konklusjon

Kravene i studietilsynsforskriften § 4-1 (2) er oppfylt.

Ordninger for systematisk kontroll

§ 4-1 (3) Institusjonen skal ha ordninger for systematisk å kontrollere at alle studietilbud tilfredsstillter kravene i forskrift om kvalitetssikring og kvalitetsutvikling i høyere utdanning og fagskoleutdanning § 3-1 til § 3-3 og kapittel 2 i denne forskrift.

Vurdering

I UiBs to kvalitetssystem for utdanning beskrives universitetets ordninger for akkreditering av nye studietilbud og revidering av allerede akkrediterte studietilbud. I tillegg har UiB retningslinjer som inneholder interne rutiner for oppretting, endring og nedlegging av studietilbud, studieretninger og emner.

I korte trekk er rutinen som følger:

- Saker om studietilbud på 60 studiepoeng eller mer skal vedtas av styret.
- Saker om studietilbud på mindre enn 60 studiepoeng vedtas av fakultetene.
- Saker om studieretninger vedtas av fakultetene.
- Vedtak om oppretting, nedlegging og endring av navn på studieretninger skal meldes til universitetsdirektøren.

Læringsdesigngruppene har en viktig rolle i kvalitetsarbeidet generelt, men spesielt når det gjelder akkreditering av nye studietilbud og større revidering av allerede akkrediterte studietilbud.

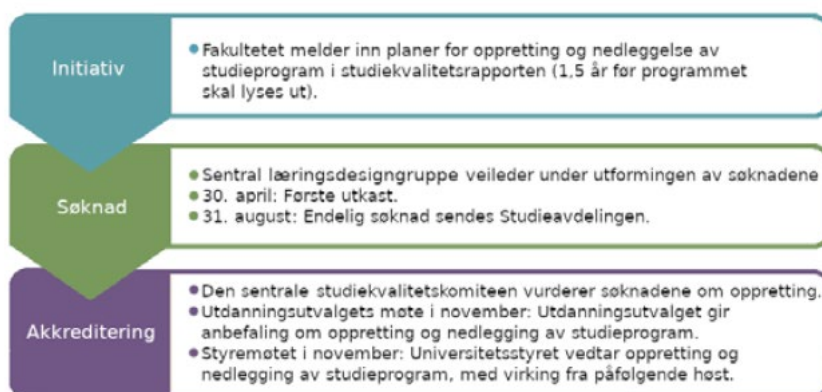

Figur 5. Rutine for både akkreditering og revidering av studietilbud

Akkreditering av nye studietilbud

Som universitet har UiB myndighet til å etablere studietilbud på alle nivåer, noe som stiller høye krav til intern kvalitetssikring av både nye og eksisterende studietilbud. Universitetets rutiner går ut på at det må søkes styret/fakultet om etablering av nye studietilbud. Det er utarbeidet en mal for søknadene, og malen skal være til hjelp for å vurdere om gjeldende forskriftskrav er oppfylt. Det er også utarbeidet en veiledning som forteller hva de ulike søknadskravene betyr, hvordan fagmiljøene skal forstå kravene, og hvordan fagmiljøene

kan stå inne for at forskriftskravene er oppfylt. I slike prosesser kan også fagmiljøene i tillegg bruke en veiledning som er utarbeidet for programevalueringer, som inneholder teksten fra NOKUTs veiledning til de enkelte forskriftskravene. Komiteen mener at dette er godt utarbeidede dokumenter som er til god hjelp for fagmiljøene ved planlegging av nye studietilbud. Saksgang for oppretting av nye studietilbud går frem av systembeskrivelsens kap. 4.2.

Figur 6. Saksgang ved oppretting og nedleggelse av studietilbud

Rutinen består i at fakultetenes planer for oppretting av nye studietilbud meldes inn og beskrives kort i de fakultetsvise studiekvalitetsmeldingene halvannet år før studietilbudene er planlagt utlyst for opptak. Komiteen merker seg at malen for studiekvalitetsmeldingene inneholder en egen del som heter «Planer for nedleggelse, oppretting eller endring av studieprogram». Komiteen har blitt forelagt flere av fakultetenes studiekvalitetsmeldinger og mener at de inneholder god og tydelig informasjon om planer for fakultetenes studieportefølje. I de fakultetsvise studiekvalitetsmeldingene viser også fakultetene hvordan nåværende og fremtidig studieportefølje er knyttet til universitetets satsingsområder. Med utgangspunkt i fakultetenes planer for utvikling av nye studietilbud tilbyr UiBs læringslab veiledning til fagmiljøene (gjennom den sentrale læringsdesigngruppen) etter at forslag om oppretting av nye studietilbud har blitt introdusert. Den sentrale læringsdesigngruppen veileder og tilbyr verksteder om fastsetting av læringsutbytte for studietilbudene og utforming av emnebeskrivelser. Gruppen tilbyr også å lese gjennom og kommentere utkast på søknader før de sendes videre til den sentrale studiekvalitetskomiteen for videre behandling.

I den sentrale studiekvalitetskomiteen sitter det både faglige og administrative ledere fra flere fakulteter, og medlemmene av komiteen gir sin anbefaling om akkreditering til utdanningsutvalget. Halvparten av komiteemedlemmene erstattes med nye medlemmer hvert år, slik at komiteen hele tiden har en bred representasjon. I tillegg styrkes komiteen med medlemmer fra de fagområdene som akkrediteringssøknadene gjelder. Disse sistnevnte er vanligvis de instituttoppnevnte fagfellene som omtales under komiteens vurdering av studiekvalitetsforskriften § 2-1 (2) i denne innstillingen. Utdanningsutvalget

anbefaler oppretting eller ikke oppretting overfor universitetsstyret. Anbefalingen fra utdanningsutvalget er basert på en vurdering av om forskriftskravene er tilfredsstillende dekket. NOKUTs sakkyndige komite har fått et godt innblikk i hvordan den sentrale studiekvalitetskomiteen vurderer hver akkrediteringssøknad, og ser at studiekvalitetskomiteen også gir tilbakemeldinger om hva fagmiljøene bør arbeide videre med.

Komiteen har også sett flere eksempler på søknader om oppretting, blant annet for *erfaringsbasert master i krisepsykologi*. Det er komiteens vurdering at dette er en godt gjennomarbeidet søknad, der alle krav til akkreditering rutinemessig er gjennomgått av relevante aktører på flere nivåer ved universitetet.

Da universitetsstyret i 2017 vedtok ny modell med fakultetsvise ph.d.-programmer i stedet for ett overordnet ph.d.-program, ble seks «nye» ph.d.-utdanninger opprettet i 2019. En viktig grunn til denne endringen var, ifølge UiB, at universitetet på en mer effektiv og oversiktlig måte kunne sikre at forskriftskravene på alle ph.d.-programmene var innfridd. Saksfremleggene som UiB har lagt i den skriftlige dokumentasjonen, er oversiktlige og gjennomført i tråd med kvalitetssystemet. Dokumentasjonen viser at styret ble godt opplyst når sakene ble vedtatt. Dokumentasjonen viser også at nye ph.d.-emner blir vedtatt av fakultetene, noe som sikrer at emnene ligger på rett nivå, og at arbeidskravene er i tråd med studiepoengsuttellingen emnene gir.

Evaluering av akkrediterte studietilbud

UiB gjennomfører periodiske emneevalueringer minst hvert tredje år, periodiske evalueringer av studietilbud minst hvert femte år for bachelor- og masterprogrammer, årsstudier- og videreutdanninger, og periodiske evalueringer av ph.d.-programmene minst hvert sjetten år.

Ved evalueringer av studietilbud på bachelor- og masternivå vurderes studietilbudene opp mot studiekvalitetsforskriftens bestemmelser i § 3- 1 til § 3-3 og kapittel 2 i studietilsynsforskriften. Forskriftskravene vurderes to ganger i løpet av en evalueringsprosess: først av programrådet, deretter av en mer uavhengig og fakultetsoppnevnt tverrfaglig studiekvalitetskomite. Studiekvalitetskomiteen gir sin anbefaling om godkjenning av det evaluerte studietilbudet til fakultetsstyret, som så vedtar godkjenning. Ph.d.-programmene evalueres etter faste maler med veiledninger som ivaretar forskriftsbestemmelsene.

For ph.d.-emner er tidsplanen for evaluering av emner noe annerledes, ettersom mange av disse emnene ikke har en fast syklus. For ph.d.-utdanningene skal det i tillegg utføres en evaluering av emneporteføljen og av rammene for opplæringsdelen. For ph.d.-programmene skal en ekstern komite blant annet vurdere om programmet oppfyller forutsetningene i studiekvalitetsforskriftens § 3-3 om akkreditering av doktorgradsutdanninger og studietilsynsforskriftens kapittel 2 om akkreditering av studietilbud. Evalueringene gjennomføres med utgangspunkt i planer som er utarbeidet av fakultetene, og omtales i fakultetenes studiekvalitetsmeldinger og ph.d.-utdanningsmeldinger.

UiB dokumenterer flere eksempler på evaluering og godkjenning av akkrediterte studietilbud. For eksempel har komiteen sett hele evalueringsprosessen for *bachelor i sosialantropologi*. Søknad om godkjenning av programevalueringen til *bachelor i sosialantropologi* ble sendt til studiekvalitetskomiteen ved fakultetet.

Studiekvalitetskomiteen gjennomgikk rapporten fra den periodiske evalueringen og sjekket at alle forskriftskrav var oppfylt, før saken ble sendt til fakultetsstyret med anbefaling om godkjenning av det evaluerte programmet. UiB dokumenterer også prosesser der søknader om godkjenning av evaluering har hatt behov for utfyllende informasjon. For eksempel så fulgte studiekvalitetskomiteen opp søknad om godkjenning av *bachelor i samfunnsøkonomi* med fagmiljøet for å få mer informasjon på konkrete punkter i evalueringen, før saken ble sendt til fakultetsstyret.

Instituttledelsen utarbeider årlig en studiekvalitetsmelding til fakultetsledelsen. I meldingen orienterer instituttledelsen om kvalitetsarbeidet ved instituttet, inkludert instituttets undervisningsressurser. I dokumentasjonen på studietilbudsnivå om *bachelor i samfunnsøkonomi* orienteres det godt om hva som har vært utfordringene, og hvordan de har blitt løst, blant annet at det har vært en krevende situasjon ved at flere professorer på kort tid gikk av med pensjon, og hvordan instituttet har arbeidet med å løse situasjonen.

Etter komiteens vurdering er UiBs rutiner for akkreditering av nye studietilbud og evaluering av akkrediterte studietilbud tilfredsstillende og oversiktlige. Universitetet har i tilstrekkelig grad dokumentert ordninger for å sjekke fagmiljøet og hvordan rutinene praktiseres.

Konklusjon

Kravet i studietilsynsforskriften § 4-1 (3) er oppfylt.

Systematisk innhenting av informasjon

§ 4-1 (4) Institusjonen skal systematisk innhente informasjon fra relevante kilder for å kunne vurdere kvaliteten i alle studietilbud.

Vurdering

Kildetyper og -omfang

UiB bruker flere relevante interne undersøkelser i sitt kvalitetsarbeid. Arbeidet med alle evalueringer følger faste rutiner og maler for å sikre systematikk og sammenlignbarhet.

Av relevante kilder for videreutvikling av utdanningskvaliteten på bachelor- og masternivå kan det nevnes blant annet årlige egenevalueringer av emner og program, emneevalueringer (hvert tredje år), programevalueringer (hvert femte år), evalueringer av praksis etter endt praksisopphold, og kandidatundersøkelser i samarbeid med Norges Handelshøyskole og Høgskulen på Vestlandet (hvert andre år).

På ph.d.-nivå gjennomføres det egenevalueringer fra emneansvarlig og programstyret (etter gjennomført emne), programevalueringer (hvert sjettede år), fremdriftsevalueringer/fremdriftsrapporteringer, midtveisevalueringer, evalueringer av rammene for opplæringsdelen (hvert tredje år) og kandidatundersøkelser (årlig).

UiB bruker også eksterne undersøkelser i sitt kvalitetsarbeid. Studiebarometeret og Underviserundersøkelsen, gjennomført av NOKUT, og Studentenes helse- og trivselsundersøkelse (SHoT), gjennomført av Folkehelseinstituttet, brukes systematisk som sammenlikningsgrunnlag med andre utdanningsinstitusjoner.

Komiteen mener at todelingen av og kildebruken i de to kvalitetssystemene er hensiktsmessig og oversiktlig. UiB oppgir også at universitetet skal igangsette forsinkelses- og frafallsundersøkelser for ph.d.-nivået.

Tilgang til og bruk av relevant informasjon

Informasjon om kvalitetsarbeid fra ulike kilder og evalueringsaktiviteter legges inn i institusjonens Studiekvalitetsdatabase. Formålet med databasen er å fungere som en informasjonskilde om institusjonens kvalitetsarbeid for både studenter og ansatte. Komiteen har imidlertid fått innsikt i at databasen oppleves som tungvinn å navigere i. Samtalene med ulike aktører fra UiB under institusjonsbesøket bekrefter inntrykket av at databasen er utdatert teknisk sett. I den sammenheng har komiteen merket seg at UiB har planer om å innføre et nytt digitalt støttesystem i forbindelse med innføring av nytt saks- og arkivsystem, for å forenkle prosessene og dokumentere arbeidsflyten i studiekvalitetsarbeidet på en mer effektiv måte. Komiteen råder UiB til å vurdere om utvikling og innføring av det nye digitale systemet kan kobles sammen med moderniseringstiltak for Studiekvalitetsdatabasen, for å sikre en helhetlig forvaltningsstruktur av relevante kilder.

Til tross for at arbeidslivsperspektivet som informasjonskilde i institusjonens kvalitetsarbeid kunne ha vært mer formalisert (se komiteens vurderinger under § 2-1 (2) om periodiske

evalueringer), så kan UiB vise til en mangfoldig og innholdsrik utveksling med samfunns- og arbeidslivet i utdanningene. Komiteen noterer seg at arbeidslivsrelevans i UiBs utdanninger har fått større oppmerksomhet i de siste årene, og at det er satt i gang flere tiltak ved fakultetene. Tiltakene varierer fra fakultet til fakultet, først og fremst på grunn av ulike disiplinære behov og/eller tradisjoner. Noen fakulteter har for eksempel obligatoriske krav om praksis. Dette gjelder spesielt Det medisinske fakultet, Det psykologiske fakultet og Fakultet for kunst, musikk og design. Enkelte fakultet har også innført spesielle tiltak. Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet har ambisjoner om å få opp arbeidslivsrelevansen i alle studietilbud, og har blant annet ansatt en arbeidslivskoordinator. Også Det psykologiske fakultet har ansatt en arbeidslivskoordinator, i tillegg til å styrke samarbeidet med UNIT, som har en nasjonal rolle i arbeidet med å få til portal for praksisplasser i arbeidslivet. Det humanistiske fakultet tilstreber tettere samarbeid med praksisskoler, mens Fakultetet for kunst, musikk og design allerede kan vise til tett kontakt med Grieghallen og ulike gallerier og kunstmuseer. I tillegg gjennomfører UiB kandidatundersøkelser årlig. Kandidatundersøkelsen gir kandidatene mulighet til å vurdere ph.d.-programmet de nettopp har vært gjennom og dets ulike elementer. I 2023 planlegges en alumniundersøkelse som kan brukes til å innhente informasjon fra UiB sine ph.d.-alumner, og gi indikasjoner på hva som kan forbedres i ph.d.-programmene med tanke på kandidatenes karriere etter oppnådd grad.

Samlet sett mener komiteen at UiB tilfredsstiller minstekravene når det gjelder å systematisk innhente informasjon fra relevante kilder for å kunne vurdere kvaliteten i alle studietilbud. Samtidig mener komiteen at det finnes rom for forbedringer, spesielt med tanke på brukervennligheten til UiBs database og hvordan arkivert informasjon om kvalitetsarbeidet kan gjøres lettere tilgjengelig som en kilde.

Konklusjon

Kravet i studietilsynsforskriften § 4-1 (4) er oppfylt.

Bruk av kunnskap fra kvalitetsarbeidet

§ 4-1 (5) Kunnskap fra kvalitetsarbeidet skal brukes til å utvikle kvaliteten i studietilbudene og avdekke eventuelt sviktende kvalitet. Sviktende kvalitet skal rettes opp innen rimelig tid.

Vurdering

Informasjonen om utdanningskvalitet som UiB henter fra ulike interne og eksterne kilder, danner grunnlaget for institusjonens kunnskapsbase og kvalitetsforbedrende tiltak. Informasjon om utdanningskvalitet og progresjon har blitt formalisert i institusjonens satsingsområder, som inneholder formulerte delmål og definerte indikatorer for å måle og dokumentere progresjon.

Rapporteringslinjen fra student-, emne- og progamevalueringer via de fakultetsvise studiekvalitets- og ph.d.-utdanningsmeldingene til de overordnede, institusjonelle meldingene om utdanningskvalitet skal sikre at kunnskap om institusjonens kvalitetsarbeid fører til kvalitetsforbedrende tiltak ved UiB. Ansvar for oppretting og oppfølging er presisert i prosessbeskrivelsene i de to kvalitetssystemene.

Komiteen ser at meldinger om kvalitetsavvik har ført til endringer i studietilbud og emner. Derfor mener de sakkyndige at UiBs kvalitetssystemer bidrar til at kunnskap fra kvalitetsarbeidet fører til kvalitetsforbedrende tiltak, og at prosessene som er beskrevet i systemene, avdekker sviktende kvalitet. UiB har også dokumentert at institusjonen retter opp sviktende kvalitet innen rimelig tid.

I et eksempel fra Si fra-systemet viser UiB hvordan en avviksmelding har blitt håndtert. Etter at en student meldte fra om krenkende kommentarer fra en foreleser i et emne, tok fakultetet saken opp med instituttet. Instituttleder tok så kontakt med emneansvarlig i emnet. Vedkommende beklaget uttalelsen overfor instituttleder og sendte også ut en beklagelse til alle studentene i emnet. Studenten som meldte fra om forholdet, ble også informert om saksforløpet.

UiB har iverksatt flere tiltak for å forbedre gjennomføringen i utdanningene. Institusjonen har satt i gang et større prosjekt om gjennomføring, med aktuelle analyser og data for å kartlegge årsaker til at studentene ikke fullfører studieløpet. UiB har også startet opp et kompetanseutviklingsprogram for studiekonsulenter (KUSK). Det overordnede målsettingen med programmet er å bidra til økt gjennomføring på normert tid for studenter, bl.a. ved bedre opplæring av nye studiekonsulenter. Dessuten har universitetet innført fakultetsvise mentorordninger og flere sosiale tiltak, med den hensikt å integrere studentene tidligst mulig i det akademiske felleskapet og dermed motvirke forsinkelser i gjennomføringen og/eller frafall.

Etter informasjon om økt misnøye med arbeidslivsrelevansen i psykologiutdanningene, blant annet gjennom resultater fra Studiebarometeret, har Det psykologiske fakultet ansatt en arbeidslivskoordinator som skal styrke arbeidslivsrelevansen i utdanningene.

I forbindelse med kanselleringer av bedømmelsesprosesser i ph.d.-programmet i kunstnerisk utviklingsarbeid ved Fakultet for kunst, musikk og design, konkluderte fakultetet med at saksbehandlingsfeilene ikke skyldes mangel på rutiner, men at rutinene ikke ble etterlevd. Fakultetet vurderte også at komiteene ikke har anvendt forskriftskriteriene i tilstrekkelig grad. I forlengelsen av denne saken har forsknings- og innovasjonsavdelingen satt i gang en prosess for revisjon av institusjonens ph.d.-forskrifter, som i utgangspunktet handlet om retting av formelle feil og korrigeringer etter nasjonale regelendringer. Fakultetet skal også gjennomføre en større faglig revisjon av ph.d.-forskriften i kunstnerisk utviklingsarbeid.

Komiteen viser også til vurderingene under universitets- og høyskoleloven § 4-3 (5), der det kommer frem at UiB også har innført tiltak for læringsmiljøet og infrastrukturen.

Komiteens oppfatning er at både institusjonen og fakultetene handler effektivt når det gjelder å registrere indikasjoner på sviktende kvalitet, og å rette opp kvalitetsavvik innen rimelig tid ved hjelp av kvalitetsforbedrende tiltak. Dokumentasjonen viser at studiekvalitets- og ph.d.-utdanningsmeldingene samt prosessbeskrivelsene i de to kvalitetssystemene fungerer som gode verktøy i kvalitetsarbeidet. Aggregert informasjon om kvalitetsarbeidet flyter derfor bra oppover i organisasjonen. Basert på dokumentasjonen og samtalene under institusjonsbesøket har komiteen samtidig inntrykk av at informasjonen flyter nedover i organisasjonen har forbedringspotensial. Komiteen anbefaler derfor UiB å styrke tilbakemeldingssløyfene nedover og å arbeide for å sikre bedre formidling av kvalitetsforbedrende tiltak til berørte studenter og ansatte.

Samlet sett vurderer komiteen at UiB bruker kunnskap fra kvalitetsarbeidet til å utvikle kvaliteten i studietilbudene og avdekke eventuell sviktende kvalitet. Med bakgrunn i fremlagte eksempler har komiteen tiltro til at sviktende kvalitet blir rettet opp innen rimelig tid.

Konklusjon

Kravene i studietilsynsforskriften § 4-1 (5) er oppfylt.

Vurdering og utvikling av institusjonens studieportefølje

§ 4-1 (6) Resultater fra kvalitetsarbeidet skal inngå i kunnskapsgrunnlaget ved vurdering og strategisk utvikling av institusjonens samlede studieportefølje.

Vurdering

UiB inkluderer resultater fra kvalitetsarbeidet i det kunnskapsgrunnlaget som universitetet bruker for å vurdere og strategisk utvikle den samlede studieporteføljen. UiBs arbeid med studieporteføljen er nært knyttet til arbeidet med akkreditering av nye og eksisterende studietilbud, som beskrevet i komiteens vurderinger av studietilsynsforskriften § 4-1 (3) i denne rapporten. UiB har utarbeidet en god og tydelig rutinebeskrivelse for søknader om oppretting av nye studietilbud.

I kvalitetssystemet for studietilbud på bachelor- og masternivå står det beskrevet hvordan universitetet arbeider systematisk med studieporteføljen. Den årlige gjennomgangen av studieporteføljen skal ha et overordnet strategisk fokus og gjennomføres på institutts-, fakultets- og institusjonsnivå. Instituttene gjennomfører en egevaluering av status i alle studietilbud, herunder utforming, vurdering av endringer, nedlegging av studietilbud eller oppretting av nye studietilbud. Dette kildegrunnlaget ligger til grunn for de årlige fakultetsvise studiekvalitetsmeldingene og påfølgende dialogmøter mellom fakultetet og institusjonsledelsen. På basis av studiekvalitetsmeldingene gjør fakultetsledelsen og universitetsledelsen en strategisk vurdering av om studieporteføljen ved fakultetet er i tråd med strategiske mål, eller om den bør endres. Til slutt munner disse prosessene ut i UiBs samlede studiekvalitetsmelding.

I universitetsstyrets møter i november blir det lagt frem tre styresaker knyttet til porteføljestyring som må sees i sammenheng: 1) studiekvalitetsmeldingen for foregående år, som blant annet omtaler planer om oppretting og nedlegging av studietilbud på lengre sikt, 2) sak om oppretting og nedlegging av studietilbud for kommende studieår og 3) sak om opptakssrammer for det kommende studieåret. Fakultetene melder fra om planer for etablering av nye studieprogram halvannet år før søknad om nyetablering legges frem for styret. Etter innmelding blir fagmiljøene kontaktet av sentral læringsdesigngruppe, som informerer om veiledningsprosessen frem mot endelig søknad. 31. august det påfølgende året skal søknaden leveres til den sentrale studiekvalitetskomiteen for nærmere gjennomgang og vurdering.

UiB har sendt inn dokumentasjon på flere styresaker som viser redegjørelser, drøftinger og vedtak om endringer i studieporteføljen gjennom flere instanser og et grundig arbeid i den sentrale studiekvalitetskomiteen. Oppretting og nedlegging av studietilbud foregår gjennom forutsigbare prosesser. Basert på anbefalinger fra den sentrale studiekvalitetskomiteen vedtar utdanningsutvalget å anbefale oppretting og nedlegging av studietilbud til universitetsstyret.

Den årlige styringsdialogen med Kunnskapsdepartementet er også en viktig del av rammeverket i utviklingen av UiBs studieportefølje. En av de nye målsettingene fra og med

2022 er å videreutvikle studietilbud innenfor universitetets strategiske satsingsområder: marin forskning, klima- og energiomstilling og globale samfunnsutfordringer. Det er også et uttalt mål at UiB skal opprette studietilbud relatert til bærekraft.

Strategisk utvikling av porteføljen innen ph.d.-utdanningene skjer primært på fakultetene og henger tett sammen med UiBs overnevnte satsinger. UiB skriver i sin redegjørelse at det er relativt sjelden at universitetet oppretter og nedlegger ph.d.-utdanninger, men det gjøres jevnlig gjennomganger og evalueringer av både programmer og emner. Dette arbeidet dokumenteres i de årlige fakultetsvise ph.d.-utdanningsmeldingene. Ph.d.-utdanningsmeldingene for 2020 og 2021 fra Fakultet for kunst, musikk og design viser at det gjøres årlige vurderinger av forholdet mellom fakultetets ph.d.-utdanning og universitetets strategiske forskningssatsinger. I arbeidet med omleggingen av ph.d.-utdanningen til fakultetsvise ph.d.-programmer ble det foretatt en grundig gjennomgang av hele ph.d.-porteføljen, et arbeid som komiteen mener er godt dokumentert i saken.

Konklusjon

Kravet i studietilsynsforskriften § 4-1 (6) er oppfylt.

4 Komiteens samlede konklusjon

Konklusjon

Det systematiske kvalitetsarbeidet ved Universitetet i Bergen er tilfredsstillende: Alle krav i universitets- og høyskoleloven §§ 1-6 og 4-3 (5), studiekvalitetsforskriften § 2-1 (2) og studietilsynsforskriften § 4-1 er oppfylt. De sakkyndige har tillit til at institusjonens systematiske kvalitetsarbeid sikrer og videreutvikler utdanningskvaliteten.

Komiteens kommentarer til konklusjonen

Komiteen vil takke UiB for et omfattende og innholdsrikt dokumentasjonsmateriale og et institusjonsbesøk hvor både studenter, fagansatte, administrative medarbeidere, eksterne aktører og ledelsen engasjert og åpent har delt sine erfaringer og sin tilnærming til kvalitetsarbeidet.

Komiteen ser at UiB sikrer og videreutvikler kvaliteten i institusjonens studietilbud. Universitetet har et strukturert kvalitetssystem (med to undersystemer) som har tydelige rollebeskrivelser og klar ansvarsfordeling. Kvalitetssikring og kvalitetsarbeid er forankret i UiBs strategi og i alle organisasjonsledd, inkludert i styret og i ledelsen på alle nivåer. Studenter og ansatte er inkludert og proaktive i arbeidet med læringsmiljø, som blant annet bidrar til en sterk kvalitetskultur. Kvalitetsarbeidet ved universitetet er basert på informasjon fra relevante kilder som blir brukt til å avdekke sviktende kvalitet, og til å utvikle kvaliteten i studietilbudene og i den samlede studieporteføljen.

Komiteen er ikke i tvil om at det systematiske kvalitetsarbeidet ved UiB oppfyller alle formelle krav. Likevel mener de sakkyndige at kvalitetsarbeidet har visse forbedringspunkter og potensial for videre utvikling, som gjelder spesielt § 2-1 (2) i studiekvalitetsforskriften.

Komiteen gir råd til videreutvikling og forbedring av kvalitetsarbeidet ved UiB i kapittel 5 under, men alle disse rådene går ut over minimumskravene som stilles til det systematiske kvalitetsarbeidet i loven og forskriftene.

5 Vedlegg til komiteens innstilling til NOKUT

Råd til videreutvikling av institusjonens systematiske kvalitetsarbeid

I tillegg til å vurdere om kvalitetsarbeidet oppfyller kravene i universitets- og høyskoleloven §§ 1-6 og 4-3 (5), studiekvalitetsforskriften § 2-1 (2) og studietilsynsforskriftens kapittel 4 ligger det i komiteens mandat å gi råd om videreutvikling av kvalitetsarbeidet ved institusjonen.

På den siste dagen av institusjonsbesøket ble det andre møtet mellom ledelsen og den sakkyndige komiteen utvidet for å diskutere områder for videre utvikling av institusjonens kvalitetsarbeid. I denne dialogen deltok rektor, prorektor for utdanning, viserektor, universitetsdirektør, assisterende universitetsdirektør, avdelingsdirektør for Studieavdelingen og avdelingsdirektør Forsknings- og innovasjonsavdelingen. Temaene for utviklingsdialogen ble valgt på bakgrunn av innholdet i den innsendte dokumentasjonen og var ansett for å være av spesiell relevans for UiB. Den sakkyndige komiteen vil gi følgende råd til videreutvikling til UiB:

Tema 1: UiB bør revurdere kompleksiteten i kvalitetssystemet

Komiteen har merket seg at spesielt kvalitetssystemet for bachelor- og masterprogrammer, årsstudier og etter- og videreutdanninger inneholder mange og omfattende komponenter. UiB bør spørre seg om kvalitetssystemet per i dag er for omfattende målt opp mot oppnådd effekt, eller om systemet med fordel kan slankes uten å miste det kontinuerlige fokuset på kvalitetskontroll og utvikling. Komiteen mener at forslag til forenkling bør innhentes fra fakultets- og instituttnivå, men vil også komme med noen generelle forslag til refleksjoner: Må kvalitetsmeldinger på alle nivåer årlig rapporteres oppover i systemet, eller kan det være tilstrekkelig å gjøre dette annethvert eller hvert tredje år? Kan de årlige kvalitetsmeldingene eventuelt gjennomføres som grunnlag for lokale utviklingsdiskusjoner? Er en treårig emneevaluering nødvendig? Er det nødvendig med årlig fagfellerapportering, eller er det tilstrekkelig med annethvert år? Kan syklusene for progamevalueringer økes til seks år?

Tema 2: UiB bør gjennomføre en systematisk sammenligning av de to kvalitetssystemene

Komiteen har forståelse for at UiB ser fordeler med å ha to kvalitetssystemer. Komiteen vil imidlertid minne om muligheten til å lære av hverandre og dele erfaringer på tvers av de to systemene. Det gjelder ikke minst syklusene med fem- og seksårige periodiske evalueringer, hvor UiB har valgt to ulike tilnærminger. Et mulig tiltak kan være et «knutepunkt» av ulike komponenter som er felles for de to systemene, der fakultets- eller programnivået kan velge det som passer best for den aktuelle utdanningen. Ved en gjennomgang av systemene vil komiteen også anbefale UiB å sammenlikne kvalitetssystemet med andre universiteter i Norge eller utlandet og se på hvordan andre institusjoner har bygget opp sine kvalitetssystemer for utdanninger på ulike nivåer.

Tema 3: UiB bør styrke innspill fra samfunns- og arbeidslivet i kvalitetssystemet

I UiBs retningslinjer for de eksterne evalueringene av ph.d.-utdanningene fremgår det at fakultetene kan vurdere om representanter fra arbeids- og samfunnsnivå skal være med. Komiteen råder UiB til å fastsette som hovedregel at én arbeidslivrepresentant er med i disse evalueringene, og at unntak fra hovedregelen må begrunnes. Komiteen anbefaler også at UiB ved evalueringer av studietilbud på bachelor- og masternivå inkluderer en representant for arbeidslivet. Denne representanten bør enten inngår i en komite, slik som i kvalitetssystemet for ph.d.-nivå, eller som et tillegg til den akademiske fagfellen. Andre tiltak for å styrke arbeidslivets bidrag til den kontinuerlige utviklingen av UiBs utdanninger kan for eksempel være å gjennomføre intervjuer eller andre typer undersøkelser med organisasjoner og bedrifter som har ansatt nyutdannede studenter fra UiB, å engasjere rådgivende grupper med arbeidslivsrepresentanter eller å følge systematisk opp erfaringer fra veiledere på praksisplasser om kunnskapsnivået til UiB-studenter.

Tema 4: UiB bør gå gjennom Studiekvalitetsdatabasen og forenkle rapporteringsprosessen

Ved egen gjennomgang av databasen og ut fra intervjuene under institusjonsbesøket har komiteen fått inntrykk av at Studiekvalitetsdatabasen bidrar mer til frustrasjon enn å være en fleksibel kunnskapskilde. Studentene komiteen hadde samtaler med, kjente ikke til databasen. Hvis UiB skal beholde databasen, bør den tilpasses slik at det blir enklere for studenter og ansatte å få innsikt i resultater og tiltak i forbindelse med tidligere evalueringer. UiB kan også vurdere en inndeling i studentenes egne evalueringer og oppsummerende evalueringer av ansatte/eksterne kollegaer. I forbindelse med utviklingsarbeidet kan institusjonen eventuelt også finne flere og bedre kanaler for å gjøre databasen bedre kjent blant studenter og ansatte. Komiteen råder UiB til å vurdere om utvikling og innføring av det nye digitale systemet kan kobles sammen med moderniseringstiltak for Studiekvalitetsdatabasen.

6 UiB sin uttalelse til innstillingen

UNIVERSITETET I BERGEN
Universitetsledelsen

Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen (NOKUT)
Postboks 1708 Vika
0121 Oslo

Deres ref	Vår ref	Dato
21/10241	2021/18318-TOVST	20.03.2023

Svar fra UiB- Innstilling fra sakkyndig komité for tilsynet med kvalitetsarbeidet ved Universitetet i Bergen

Vi viser til innstilling fra sakkyndig komité mottatt 27.02.2023. Vi takker komiteen for et grundig arbeid og nyttige tilbakemeldinger til det videre kvalitetsarbeidet ved UiB. Det har vært et lærerikt tilsyn, og vi opplever at de styrkene og forbedringspunktene som den sakkyndige komiteen løfter fram, samsvarer godt med det bildet vi selv har.

Vi vil nå starte en prosess for å revidere kvalitetssystemene, og komiteens anbefalinger vil tas med i dette arbeidet. Det ene av temaene komiteen løfter fram som forbedringspunkt, funksjonalitetene i Studiekvalitetsbasen, er allerede inkludert i en prosess som skal munne ut i en felles digital løsning for kvalitetsarbeid i emner og program. De øvrige temaene vil bli håndtert i prosesser som skal revidere kvalitetssystemene, og som starter opp i vår.

Vennlig hilsen

Margareth Hagen
rektor

Tore Tungodden
fung. universitetsdirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen håndskrevne signaturer.

Telefon 55 58 00 00
post@uib.no
Internett www.uib.no
Org no. 874 789 542

Universitetsledelsen
Telefon 55 58 20 01/02

Postadresse
Postboks 7800
5020 Bergen

Besøksadresse
Muséplassen 1
Bergen

Saksbehandler
Tove Stelnsland
+47 55 58 90 47

side 1 av 1

DRAMMENSVEIEN 288 | POSTBOKS 578,1327 LYSAKER | T: 21 02 18 00 | [NOKUT.NO](https://www.nokut.no)